

Εκκλησιαστικό κακό και συνοδικότητα

Την Τρίτη 5 Οκτωβρίου 2021, η ανεξάρτητη επιτροπή για τη σεξουαλική κακοποίηση εντός της Εκκλησίας (Ciase), η λεγόμενη επιτροπή Σοβέ (από το επώνυμο του προέδρου της, Jean-Marc Sauvé), μετά τρία χρόνια εργασίας, παρέδωσε στη δημοσιότητα το πόρισμα της έρευνάς της (485 σελίδες συν 2.500 σελίδες τα παραρτήματα), που βρίσκεται πλέον στη διάθεση του καθενός. Προς το τέλος του έτους θα δοθεί στη δημοσιότητα και μια αγγλική περίληψη του πορίσματος, ώστε να είναι προσιτό και σε όσους δεν διαβάζουν γαλλικά. Σημειωτέον ότι την έρευνα την είχε παραγγείλει η ίδια η Σύνοδος των επισκόπων της Καθολικής Εκκλησίας της Γαλλίας (13.11.2018). Είχαμε γράψει ξανά σε αυτήν εδώ τη στήλη για το ζήτημα («Κληρικαλισμός, μυστικότητα και κακοποίηση», 5.5.2019), αλλά η δημοσίευση του πορίσματος μας υποχρεώνει να επανέλθουμε. Τα στοιχεία είναι συντριπτικά: από το 1950 έως το 2020, κακοποιήθηκαν σεξουαλικά 330.000 ανήλικοι, εκ των οποίων οι 216.000 από ιερείς των μητροπόλεων ή των ταγμάτων, αλλά και από μοναχές ή αφιερωμένες γυναίκες, ενώ οι υπόλοιποι από λαϊκά μέλη της Καθολικής Εκκλησίας.

Ας τοποθετήσουμε το γεγονός στο ευρύτερο πλαίσιο του προβλήματος: το 10% των ενηλίκων Γάλλων (5,5 εκατομμύρια άνθρωποι) έχει κακοποιηθεί σεξουαλικά, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, όταν ήταν ανήλικοι. Είναι όμως οδυνηρό για την Καθολική Εκκλησία να τεκμηριώνεται πως μετά το οικογενειακό, συγγενικό και φιλικό περιβάλλον (3,7%) έρχεται δεύτερη κατά σειρά στα ποσοστά κακοποίησης (1,2% συνολικά, 0,82% από κληρικούς). Το 80% των θυμάτων είναι αγόρια, ηλικίας 10 έως 13 ετών. Οι ενεχόμενοι κληρικοί είναι 2.900 έως 3.200, δηλαδή 2,5% με 2,8% του κλήρου (σε Γερμανία, Ιρλανδία, Ηνωμένες Πολιτείες, Αυστραλία το ποσοστό αυτό κυμαίνεται μεταξύ 4,4% και 7,5%). Όπως είπε ο Σοβέ, πιστός καθολικός ο ίδιος, η επιτροπή ήρθε αντιμέτωπη, κυριολεκτικά πρόσωπο με πρόσωπο, με το μυστήριο του κακού. Τα παραπάνω αριθμητικά δεδομένα δείχνουν, πέρα από κάθε αμφισβήτηση, ότι το κακό αυτό είναι συστηματικό, ότι το εξέθερεψε – δεν εννοώ βεβαίως ότι το οργάνωσε – και το συγκάλυψε η ίδια η εκκλησιαστική πραγματικότητα

Μετά τρία χρόνια εργασίας, η επιτροπή Σοβέ παρέδωσε στη δημοσιότητα το πόρισμα της έρευνάς της. Τα στοιχεία είναι συντριπτικά: από το 1950 έως το 2020, κακοποιήθηκαν σεξουαλικά στους κόλπους της γαλλικής Καθολικής Εκκλησίας 330.000 ανήλικοι, εκ των οποίων οι 216.000 από ιερείς των μητροπόλεων ή των ταγμάτων.

Συνοδικότητα σημαίνει αποφασιστική συμμετοχή στη ζωή της Εκκλησίας όλων των λαϊκών, ανδρών και γυναικών, η οποία θεμελιώνεται στη βαπτισματική ισότητα των πιστών.

(ο κληρικαλισμός, η μυστικότητα, η άκρα ιεροποίηση του προσώπου του κληρικού, η υποχρεωτική αγμία του κλήρου). Οι άνθρωποι που διέπραξαν τούτα τα εγκλήματα πίστευαν ότι είναι πάνω από τους άλλους, πάνω από τον νόμο, άθικτοι μέσα στην ιερότητά τους. Θα ήταν όμως πολύ άδικο για την επιτροπή Σοβέ και το πόρισμά της να μείνουμε μόνο στους αριθμούς. Το πολυσέλιδο αυτό κείμενο είναι βαθιά θεολογικό, με ρητό σκοπό να υπηρετήσει την Εκκλησία. Γνωρίζω καλά ότι πολύ λίγοι, όπως ήταν αναμενόμενο, το διάβασαν, ακόμη και στη Γαλλία, σχεδόν όλοι αρκέστηκαν στα αριθμητικά δεδομένα που παρουσιάστηκαν στον Τύπο. Πιστεύω προσωπικά πως αποτελεί κείμενο-σταθμό, το οποίο δεν θα μπορεί να το προσπεράσει κάποιος που θέλει να μελετήσει την εκκλησιαστική κατάσταση στη Γαλλία κατά την περίοδο 1950-2020.

Η Καθολική Εκκλησία, σε όλο τον κόσμο, έχει τραυματιστεί βαριά από όσα τρομερά ήρθαν στο

φως για τη σεξουαλική κακοποίηση. Εξακολουθούν ωστόσο να υπάρχουν στους κόλπους της και εκείνοι που θέλουν να ζουν, στη μεταχριστιανική Ευρώπη, με την ελπίδα τους στον Χριστό. Οι άνθρωποι αυτοί την Κυριακή 10 Οκτωβρίου πήγαν, με βαριά καρδιά και σφιγμένο στομάχι, να λειτουργηθούν στην εκκλησία, στην πιο παράξενη και αμήχανη κυριακή σύναξη που έζησαν ποτέ τους. Η πλειονότητα αυτών των πιστών που επιμένουν και δεν εγκαταλείπουν έχει σχηματίσει από καιρό την πεποίθηση ότι τα πράγματα πρέπει να αλλάξουν ριζικά στην Εκκλησία. Προς ποια κατεύθυνση; Το πόρισμα της επιτροπής Σοβέ, για όποιον το διάβασε προσεκτικά, δείχνει ακριβώς την κατεύθυνση, που μπορούμε να τη συνοψίσουμε σε μία λέξη: συνοδικότητα. Και οι σημερινοί Γάλλοι καθολικοί προς την κατεύθυνση αυτή επιθυμούν πράγματι να κινηθεί η αλλαγή της Εκκλησίας, άλλοι με σαφήνεια και άλλοι περισσότερο συγκεχυμένα. Διόλου συμπτωματικά η Καθολική Εκκλησία ξεκίνησε επίσημα στη Ρώμη, στις 9-10 Οκτωβρίου 2021, τη συζήτηση για τη συνοδικότητα, που θα οδηγήσει στη μεγάλη Σύνοδο τον Οκτώβριο του 2023, στην ίδια πόλη. Στις 17 Οκτωβρίου ξεκίνησε στις ενορίες της Καθολικής Εκκλησίας σε όλο τον κόσμο η σχετική συζήτηση. Στη Γαλλία, λόγω της χρονικής σύμπτωσης με τη δημοσίευση του πορίσματος της επιτροπής Σοβέ, η συζήτηση ορισμένες φορές είναι πολύ έντονη.

Όποιος παίρνει στα σοβαρά τη συνοδικότητα, σε όποια Εκκλησία και αν ανήκει, δεν εννοεί αυτό που έχουν στον νου τους οι ορθόδοξοι επίσκοποι, δηλαδή το δικαίωμα να κάνει ο καθένας τους ό,τι του καπνίσει στα όρια της μητρόπολής του, ανεξέλεγκτος. Συνοδικότητα σημαίνει αποφασιστική συμμετοχή στη ζωή της Εκκλησίας όλων των λαϊκών, ανδρών και γυναικών, η οποία θεμελιώνεται ακριβώς στη βαπτισματική ισότητα των πιστών. Ας σκεφτούν οι λαϊκοί της Γαλλίας, για να πάρουν κουράγιο στην προσπάθειά τους, πώς ήρθε στο φως η αλήθεια σχετικά με την κακοποίηση ανηλίκων: επειδή μίλησαν αυτοί οι ίδιοι. Χωρίς τη φωνή τους η θεσμική Εκκλησία θα συνέχιζε να συγκάλυπτε τα εγκλήματα. Συνοδικότητα δεν σημαίνει μόνο άλλον τρόπο διοίκησης μα και άλλη νοοτροπία, άλλον τρόπο αντιμετώπισης, σημαίνει Εκκλησία ικανή να ακούει – τη φωνή των θυμάτων, πρώτα από όλα – και να διακονεί, κατά το παράδειγμα του Χριστού (εγώ δε ειμί εν μέσω υμών ως ο διακόνων, Λκ 22:27). Επιπλέον, η συνοδικότητα, που δεν αποτελεί βεβαίως πανάκεια, είναι σύστοιχη με τη χειραφέτηση και την αυτονομία των ανθρώπων των δημοκρατικών κοινωνιών στους οποίους απευθύνει η Εκκλησία το αιώνιο μήνυμά της. Αυτό που φωνάζουν σε όλους τους τόνους όσοι Γάλλοι καθολικοί επιμένουν στην πίστη τους είναι τούτο το απλό: Η Εκκλησία είμαστε εμείς, το σύνολο των βαπτισμένων! Ας τους ακούσουμε και εμείς εδώ.